

גמרא סדורה מסכת זבחים

פרק י"א - "דַם חֵטְאֵת"

לימוד פרק זה לרפואה שלימה של
מו"ר הרב אלישע וישליצקי
שהקב"ה יחזקהו ויחזירנו לאיתנו הראשון
בבריאות איתנה
אל נא רפא נא לה
בתוך כל חולי ופצועי ישראל

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

ז אב תשע"ח

מסכת זבחים פרק י"א - "דָּם חֲטָאת"

1. א-ב, צב

רש"י

מתני'
דָּם חֲטָאת טַעוֹן כִּיבוֹס. כדכתיב
 ואשר יזה מדמה וגו':
במקום קדוש תאכל. בההוא
 עניינא כתיב:
תורת החטאת. רישא דעניינא
 הוא:
פסולה אין טעון דמה כיבוס.
 דכתיב אשר יזה בראוי להזאה
 הכתוב מדבר:
שעת הכושר. לזריקה:
שלנה. לן דמה:
ושקבלו פסולין את דמה. גרסי'
 ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו
 כשרה שנתו (את) מדמה לאחר
 זריקה על הבגד אין טעון כיבוס
 כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר
 הוזה:

גמ'
תשחט החטאת. בההוא ענינא
 כתיב בנשחטות ולא בנמלקות:
אפילו חטאת העוף נמי. אע"ג
 דכתיב זאת למעוטא הא
 פנימיות נמי אימעטו דבנאכלות
 הכתוב מדבר וקמריבין להו
 מתורת:
ומה ראית. לרבות פנימיות
 מתורת ולמעט עוף מזאת:

משנה

דָּם חֲטָאת שְׁנַתּוֹ עַל הַבְּגָד - הָרִי זֶה טַעוֹן כִּיבוֹס⁶⁴⁴ (ויקרא ו, כ).
אִף עַל פִּי שְׂאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֲלֵא בְּנֶאֱכָלוֹת,
שְׁנֵאמֹר: "בְּמִקּוֹם קָדוֹשׁ תֹּאכַל"⁶⁴⁵ (ויקרא ו, יט),
אֶחָד הַנֶּאֱכָלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת - טַעוֹנוֹת כִּיבוֹס,
שְׁנֵאמֹר: "תּוֹרַת הַחֲטָאת"⁶⁴⁶ (ויקרא ו, יח),
תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחֲטָאוֹת.

חֲטָאת פְּסוּלָה - אִין דְּמָה טַעוֹן כִּיבוֹס,
בֵּין שְׁהִיתָה לָּהּ שַׁעַת הַבוֹשֶׁר,
וּבֵין שְׁלֵא הִיתָה לָּהּ שַׁעַת הַבוֹשֶׁר.
אִיזוֹ הִיא "שְׁהִיתָה לָּהּ שַׁעַת הַבוֹשֶׁר"?
שְׁלֵנָה,
וְשִׁנְטָמָאָה,
וְשִׁיפָאָת.
וְאִיזוֹ הִיא "שְׁלֵא הִיתָה לָּהּ שַׁעַת הַבוֹשֶׁר"?
שְׁנִשְׁחֲטָה חוּץ לְזִמְנָה,
וְחוּץ לְמִקְוָה.
שְׁקִיבְלוּ פְּסוּלִין⁶⁴⁷ אֶת דְּמָה.

גמרא

"דָּם חֲטָאת⁶⁴⁸ עַל הַבְּגָד - הָרִי זֶה טַעוֹן כִּיבוֹס (ויקרא ו, כ).
אִף עַל פִּי שְׂאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֲלֵא בְּנֶאֱכָלוֹת,
שְׁנֵאמֹר: "בְּמִקּוֹם קָדוֹשׁ תֹּאכַל" (ויקרא ו, יט),
אֶחָד הַנֶּאֱכָלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת - טַעוֹנוֹת כִּיבוֹס,
שְׁנֵאמֹר: "תּוֹרַת הַחֲטָאת" (ויקרא ו, יח),
תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחֲטָאוֹת."

וְאִי "תּוֹרָה אַחַת לְכָל חֲטָאוֹת" - אֶפִּילוּ חֲטָאת הָעוֹף נְמִי!
 אֶלְמָה תִּנְיָא:
 "יְכוֹל תְּהֵא דָּם חֲטָאת הָעוֹף טַעוֹן כִּיבוֹס?
 תְּלַמוּד לֹמַר: "זֹאת" (ויקרא ו, יח)!

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשּׁוּם בַּר קַפְרָא:
 אָמַר קְרָא: "תִּשְׁחֲט" (ויקרא ו, יח) - בְּנִשְׁחֲטוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

וְאִימָא: בְּנֶאֱכָלוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר,
 כְּדָכְתִּיב: "בְּמִקּוֹם קָדוֹשׁ תֹּאכַל" (ויקרא ו, יט), אֲבָל פְּנִימִיּוֹת - לֹא!

רַבִּי רַחֲמָנָא "תּוֹרַת".

אִי הִכִּי, אֶפִּילוּ חֲטָאת הָעוֹף נְמִי!

מִיַּעַט רַחֲמָנָא "זֹאת".

וּמָה רְאִיתָ?

⁶⁴⁴ מל אשר יגע בבשרה וקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש

⁶⁴⁵ הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בהצר אהל מועד

⁶⁴⁶ דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא

⁶⁴⁷ בוילנא: (זרקו)

⁶⁴⁸ בוילנא: (שמתה)

כָּס"י

דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבווי. כדין החיצונים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה צפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואישים אימוריהן לאישים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון צפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאישים:

יאכלנה לזו ולא לאחרת. יאכלנה חדא משמע לומר באחת מן הנאכלות כתבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהוא נאכלת מדברים האמורים בענין ומה אמור בענין כיבוס מריקה ושטיפה:

אורחיה דקרא. שכל הענין בלשון זה נאמר תשחט החטאת בבשרה מדמה:

רבה אמר. האי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבוס בפנימיות כתיב דאשר יזה בניזאות הכתוב מדבר והיינו בפנימיות כתיב בהן הזאה על הפרכת אבל בחיצונות אין כתיב הזאה וחיצונות הוא דאיתרבו מתורת:

והא תנא דמתני' אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר. אלמא עיקר קרא בחיצונות הוא דכתיב ופנימיות מתורת איתרבו: ה"ק אף על פי שיש דברים בענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דההיא דוקא בנאכלות דסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבוס אחד הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דאשר יזה כתיב בהן וחיצונות מזאת תורת החטאת:

אי הכי. דעיקר בפנימיות כתיב אמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע האמורה בנאכלות נוהגת אף בפנימיות דהכי משמע האמור בנאכלות הוא הדין האמור בפנימיות אלמא נאכלות במשמעותא אתו ופנימיות מריביא:

אי הכי חטאת העוף נמי. תיתי ממשמעותא שהרי אף היא מן הניזאות דכתיב והזה (מן) החטאת וגוי' (ויקרא ה):

מִסְתַּבְּרָא דְחַטָּאת בְּהֵמָה⁶⁴⁹ פְּנִימִיּוֹת הָיָה לִיהָ לְרִבּוּי, שָׁכַן בְּהֵמָה: שְׁחִיטַת צִפּוֹן, וְקִבְּלַת כְּלִי, וְקָרָו, וְאַצְבָּע, וְחוּדָה, וְאִישִׁים.

צב,ב

אֲדַרְבֵּהּ, חַטָּאת הָעוֹף הָיָה לִיהָ לְרִבּוּי, שָׁכַן: חוּץ כְּמוֹתָהּ, וְאָכְלָה כְּמוֹתָהּ!

הַנֶּדֶר נִפְיִשִׁין.

רב יוסף אָמר:

אָמר קָרָא: "יאכלנה" (ויקרא ו, יט) - לְזוֹ וְלֹא לְאַחֶרֶת, בְּנִאֲכָלוֹת מִיעֵט הַפְּתוּב.

וְאֵלָּא, **"זאת"** (ויקרא ו, יח) - לְמָה לִּי?

אי לאו "זאת", הוּי אָמֵינָא: "יאכלנה" אֲוֹרְחִיהָ דְקָרָא, קָא מְשַׁמַּע לָן.

רַבֵּה אָמר:

אָמר קָרָא: "אֲשֶׁר יָזָה" (ויקרא ו, כ), בְּנִזְאוֹת⁶⁵⁰ הַפְּתוּב מְדַבֵּר,

וְהָא תֵּנָא⁶⁵¹: **"אף על פי שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות!"**

לְעֵנִין מְרִיקָה וְשֻׁטִּיפָה, אֲבָל לְעֵנִין כִּיבוּס - **"אֲשֶׁר יָזָה"** כְּתִיב.

אי הכי, "אֶחָד הַנִּאֲכָלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת"!? "אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַנִּאֲכָלוֹת" מִיֵּבְעֵי לִיהָ!

תֵּנִי: **"אֶחָד הַפְּנִימִיּוֹת וְאֶחָד הַנִּאֲכָלוֹת"**.

אי הכי, חטאת העוף נמי!

מִיעֵט רַחֲמֵנָא **"זאת"** (ויקרא ו, יח).

אי הכי, חיצונה נמי לא!

רִיבֵה רַחֲמֵנָא **"תורת"**.

וּמָה רְאִיתָ?

מִסְתַּבְּרָא חַטָּאת בְּהֵמָה הָיָה לִיהָ לְרִבּוּי, שָׁכַן בְּהֵמָה, שְׁחִיטַת צִפּוֹן, וְקִבְּלַת כְּלִי, וְקָרָו,

⁶⁴⁹ וילנא: מילה זו בסוגרים מרובעות

⁶⁵⁰ תיקון ע"פ השיטה מקובצת. בוילנא: בהזאות

⁶⁵¹ תוקן על פי רשי ושיטה מקובצת. במהדורת וילנא: וְהַתְּנָא

רש"י

ואצבע,
וחודה,
ואישים.

אדרבה, חטאת העוף הוה ליה לרבווי,
שכן הוצאה כמותה!

הנה נפישין.

2. צב, ב

רס"י

חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים. בין מליקה להזייה מהו שתיפסל משום וכל חטאת אשר יובא:

ככלי שרת דמי. שהרי לא הוזקה בקבלת כלי וזהו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה בכלי להיכל:

או דלמא כו'. ובהמה שהכניסה לפניו משנשחטה והוציאה וקיבל דמה לא מיפסל דמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם בשרה:

פרכסה ונכנסה לפניו. בחטאת העוף קתני לה כשרה וקס"ד משום דמאליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב לכפר בקדש:

ויצתה לדרום וחזרה. לאו דוקא נקט וחזרה אלא משום דקתני בה בההיא פרכסה ויצתה לחוץ וחזרה פסולה דדוקא נקט לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה:

הא הוציאה הוא פסולה. בתמיה וכי יש מחיצה בצפון ובדרום ליפסל ביוצא אלא הא דתני פרכסה יצאת לחוץ איצטריכא ליה דקתני בה בההיא פרכסה ויצאת לחוץ חוץ לעזרה וחזרה פסולה ואפילו פרכסה ויצאת מאליה דנפסלה ביוצא ובפי שני (לעיל כו.) מייתי לה בגמרא:

ה"נ. דקתני פרכסה גבי עוף משום ההיא נקט לה בלשון פרכסה דקתני בה נמי פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה:

בעי רבי אבין:

חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים, מהו?

צוארה ככלי שרת דמי, ומיפסיל.

או דלמא:

כצואר בהמה, **"מדמה"**⁶⁵² (ויקרא ו, כג), ולא בשירה?

תא שמע:

"פירכסה ונכנסה לפניו וחזרה - בשירה".

הא הכניסה - פסולה!

ולטיעמיד, גבי קדשי קדשים דקתני: **"פירכסה ויצאה לדרום, וחזרה בשירה"**,

הא הוציאה - פסולה!?

אלא, האי יצתה לחוץ איצטריכא ליה.

הכא נמי, יצתה לחוץ דאיצטריכא ליה.

3. צב, ב

רַחֲמָנָא

נשפך על הרצפה. מצואר העוף :
אצרוכיה הוא דלא אצרוכיה
רחמנא כלי שרת. וצואר דידיה
 הוא במקום כלי שרת והלכך
 לאוספו כשר ולהזותו למזבח
 דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה
 ואספו דכשר :

או דלמא מיפסיל פסיל ביה
רחמנא כלי שרת. דדוקא שייר
 ולא כתב ביה קבלה משום דבעי
 להזותו מן העוף עצמו למזבח
 וכ"ש דרצפה פוסלתו :

תיפוק לי. דלא בעי כיבוס בלאו
 מיעוטא דזאת דהא איפסיל ליה
 דם מכי מטא לאויר הבגד ואנן
 ראוי להזאה בעינן ואויר כלי
 ככלי דמי :

במדביק כלי בצוארה. דלא היה
 על אוירו עד שנגע בו להאי
 איצטריך זאת למעוטי :

בְּעֵי רַבִּי אֲבִין:

נִשְׁפָּךְ עַל הַרְצָפָה וְאִסְפָּה - מַהוּ?

אצרוכיה הוא דלא אצרוכיה רחמנא כלי שרת,
 והלכך אוספו - וקשר.

או דלמא:

מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת, והלכך אוספו ופסול?

אמר רבא:

תא שמע:

"יבול יהא דם חטאת העוף טעון כיבוס?"

תלמוד לומר: "זאת"⁶⁵³ (ויקרא ו, יח) .

ואי סלקא דעתך: מיפסל פסיל ביה רחמנא,

תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי!

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:

במדביק כלי בצוארה.

⁶⁵³ דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא

4. צב, ב

רס"י

ניתו מבגד לבגד. בדם בהמה קמיירי:
אידיחי ליה לכיבוס. וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתו על הבגד דהתם כיון דכשר לזריקה ראוי להזאה קרינא ביה אבל על הבגד דאיזקוקי איזקיק לכיבוס אדחי מתורת הזאה ולא קרינא ביה ראוי להזאה ולא בעי כיבוס האי אחרון:
זו שאלה. בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה:
אוספו וכשר. ואע"ג דאיזדקיק לכיבוס לא בטל מתורת דם כל זמן שלא כיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה:
הא כשר. וטעון האחרון כיבוס:
ואם תימצי לומר שאם אוספו מן הראשון פסול. כדקא ס"ד משום דהוזקק לכיבוס בטיל ליה מתורת דם:
אנא כר"ע ס"ל. דאמר לקמן (דף צג.) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבוס והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ נפסל בנפילתו על בגד ראשון:

בְּעָא מִיְנִיה לְוִי:
 נִיתוּ מִבְּגָד לְבְּגָד - מַהוּ?

מִבְּגָד קָמָא אִידְחִי לִיה לְכִיבוּס,
 אוּ דְלָמָא:
 לָא?

אָמַר לִיה:
 זוּ שְׁאֵלָה.

טְעוֹן כִּיבוּס,

מִמָּה נִפְשָׁךְ: אִי אוֹסְפוּ וְכֹשֶׁר - הָא כְּשֶׁר.

וְאִי אוֹסְפוּ וּפְסוּל - אֲנָא כְּרַבִּי עֲקִיבָא סְבִירָא לִי,

דְּאָמַר: "הִיתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר וְנִפְסְלָה - דְּמָה טְעוֹן כִּיבוּס".

5. צג, א

רש"י

ניתו על בגד טמא. ונטמא בנגיעתו בו מי
 הוא דם פסול כאילו נטמא קודם לכן ולא
 בעי כיבוס או דלמא כיון דבעידנא דנפל
 עליה אכתי כשר הוה והוי פסול דם וטעינת
 כיבוס לבגד באין כאחד כדמפרש ואזיל לה
 רב הונא בריה דרב יהושע:
מדקא מיבעי ליה הכי. מכלל דפשיטא ליה
 נטמא קודם לכן דלא בעי כיבוס ואע"ג
 דהיתה לו שעת הכושר ש"מ קסבר כו'
 ומיהו היכא דפסול דם וטבילת בגד באין
 כאחד מיבעי ליה הכי מי אמרינן ה"מ
 דפסולה אין דמה טעון כיבוס:
בזה אחר זה. שנפסל ואח"כ ניתו:
וכדקא מתרין אביי. למילתיה דרבה דפריש
 פלוגתייהו דר' אלעזר ורבנן:
מטהרין. את האדם מטומאת מת כאילו
 לא נטמא:
שהרי נדה. שנטמאה במת מזין עליה לפני
 טבילת נדתה וטובלת לשתי הטומאות
 בטבילה אחת שלא מציינו בתורה שהזקקה
 לטבול לנדתה תחלה ולקבל הזאה וטהרה
 כשתטבול ויש מיכן ראייה למי חטאת
 שנטמאו קודם הזאתן כדמפרש רבה
 ואזיל:
ואמר רבה. ר' אלעזר שמביא ראייה מהזאת
 נדה שאינו דומה לזו דאילו נדה הזאה
 וטומאת המים באין כאחד ואין זו ראייה
 לנטמאו קודם הזייה:
אלא שאמרה בשיטת רבי עקיבא רבו.
 דאמר כל הטומאות מטמאין מי חטאת
 העוברין על אוירו הלכך נטמאו המים
 משעברו על אויר הנדה והזאה לא הואי עד
 שנגעו המים בבשרה:
חוץ לתנור. שהיה התנור סמוך לכותל
 וחלון בכותל ובו לגין והאדם עומד חוץ
 לתנור כלומר להלן מן התנור שהתנור
 מפסיק בינו לבין הכותל:
העברת כלי. של מי חטאת:
והעבירו ע"פ התנור. על אויר פיו שכל
 תנוריהם פיהם למעלה:
ונטל את הלגין. של מי חטאת ובמסכת פרה
 תנינן לה ומעלה היא למי חטאת:
 ואיתיביה אביי גרסינן:
מודה ר' עקיבא. אע"פ שנחלק בלגין של מי
 חטאת מודה הוא בהזאה שהעבירה כו'
 שהיה מזה על האדם ותנור טמא מפסיקו
 ועברה ההזאה על פי התנור:
[למעלה כלמטה. באוהל כבנגיעה]:
ה'ג' ושאר כל המאהילים לאיתווי אבן
המנוגעת. אלמא בהזאת נדה ליכא למימר
 לרבי עקיבא משבאה למעלה באויר על
 הנדה נטמאת:
אלא אמר אביי דכ"ע אפילו במי חטאת
לאו כמנוח דמי. אלא לענין לגין הוא דגזר
 רבי עקיבא גזירה שמא יניחנה בתוך האויר
 דרך העברתו אבל בהזאה שאינו מעביר
 אלא זורקה מודה הוא דטהור דכיון דנפק
 מידו נפק לגמרי ואין בידו להכניסה לתנור:
ורבי אלעזר. דמיייתי ראייה למילתיה
 מהזאת נדה ורבנן דאמרי אינה ראייה:
בדנין טומאה קדומה. כגון מי חטאת
 שנטמאו לפני הזאתן מטומאה שבאותה
 שעה כגון הזאת נדה שטומאת המים
 והזאה באין כאחד קמיפלגי:
רבי אלעזר סבר דנין ורבנן סברי אין דנין.
 ולגבי ניתו דם חטאת על בגד טמא
 דאיבעיא לן לעיל נמי פלוגתא דרבי אלעזר
 ורבנן הוא דלרבי אלעזר אין טעון כיבוס
 דטומאה שבשעת נפילה כטומאה שלפני
 נפילה ולרבנן לא דמו אהדדי והאי
 דקאמרינן אליבא דרבה וכדמפרק אביי
 ולא אמרינן אליבא דאביי (ואע"ג) דהא
 דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה ולא
 נחלק עליו אלא דן לפניו ותירגם הדבר
 לפניו והודה לו:

צג, א
 בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא:
 ניתו על בגד טמא - מהו?

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:

מדקמיבעיא ליה הכי, שמע מינה: היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס,
 הני מילי: בזה אחר זה,
 אבל בבת אחת - לא.
 או דלמא:
 לא שנא?

אמר ליה:

פלוגתא דרבי אלעזר ורבנן,
 אליבא דרבה,
 וכדקא מתרין אביי.

דתניא:

"דבי אלעזר אומר:
מי חטאת שנטמאו - מטהרין.
שהרי נדה, מזין עליה".

ואמר רבה:

רבי אלעזר בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה,
 דאמר: "העברת כלי על גבי מקום טמא - כמנוח דמי.
 דתנן:

"היה עומד חוץ לתנור,
ושרך בתנור,

והושיט ידו לחלון ונטל את הלגין והעבירו על פי תנור:
דבי עקיבא מטמא,
וחכמים מטהרין" (פרה י, ה).

ובהא פליגי,

דרבי עקיבא סבר: כמנוח דמי,
 ורבנן סברי: לאו כמנוח דמי.

ואיתיביה אביי:

"מודה רבי עקיבא בהזאה,
שהעבירה על בלי חרס טמא,
על גבי משכב ומנושב טמא - שהיא טהורה,
שאין לה דבר שמטמא למעלה כלמטה, אלא:

בזית מן המת,
ושאר כל המאהילין".
לאיתווי אבן המנוגעת!

אלא אמר אביי:

דכולי עלמא: לאו כמנוח דמי,
 והכא בהא קמיפלגי:
 דרבי עקיבא סבר: גזרינן, שמה ינוח.
 ורבנן סברי: לא גזרינן.
 ומודה רבי עקיבא: בהזאה, פיון דנפק - נפק.

ורבי אלעזר ורבנן - במאי קמיפלגי?

אמר אביי:

בדנין טומאה קדומה, מטומאה שבאותה שעה קמיפלגי.
 מר סבר: דנין,
 ומר סבר: אין דנין.

רְבֵּא אָמַר:

דְּכוּלֵי עֲלָמָא - אֵין דְּנִין.

וְהָכָא, בְּהָא קְמִיפְלָגִי:

רְבִי אֶלְעָזָר סָבַר: הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁיעוּר, וּמְצַטְרֵפִין לְהַזָּאוֹת.

וְרַבְנָן סָבְרִי: הַזָּאָה אֵין צְרִיכָה שִׁיעוּר.

רפ"י

דְּכוּלֵי עֲלָמָא אֵין דְּנִין. וְרַבִּי אֶלְעָזָר טוּמְאָה קְדוּמָה מִטוּמְאָה קְדוּמָה יְלִיף דְּרַבִּי אֶלְעָזָר סָבַר הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁיעוּר וּמְצַטְרֵפִין לְהַזָּאוֹת וְכִי נִפְלָה הַזָּאָה קְמִיטָא עֲלֵהּ אֶכְתִּי לֹא הַזָּאָה הִיא לְטַהֵרָה וְאֵינָּה שְׁנֵטְמָא הַזָּאָה הִיא שְׁנֵטְמָא כְּשִׁנְגָה בַּח חוּזְרָתָהּ וּמְצַטְרֵפִין עִם הַשְּׁנִיָּה לְהַשְׁלִים הַשִּׁיעוּר אֶלְמָא מִי חֲטָאָתָהּ שְׁנֵטְמָאוּ לְפָנֵי הַזָּאָה מִטַּהֲרִין:

וְרַבְנָן סָבְרִי אֵין הַזָּאָה צְרִיכָה שִׁיעוּר. וְמַהֲזָאָה קְמִיטָא אֶסְתַּלְקָא לָהּ הַזָּאָה וְלִיכָא לְמִילָף מִינָהּ טוּמְאָה קְדוּמָה דַּהֲךָ דְּגַבִּי נִדְּהָ טוּמְאָה שְׁבָאוֹתָהּ שְׁעָה הִיא:

6. צג"א

כ"י

מדמה. מיעוטא היא דמה של זו ולא דמה של אחרת: רבי עקיבא ורבי שמעון פליגי בהאי פסולה דמיעט קרא ולפרושי קאתו: **כתיב אותה**. בתריה דקרא דכיבוס ומריקה ושטיפה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה (ויקרא ו):
אותה פרט לתרומה. ואמריקה ושטיפה קאי כדאמרינן לקמן בפירקין (דף צו:):
ורבי שמעון לטעמיה. לקמן במתניתין (דף צה:):

"חטאת פסולה - אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה לה שעת הכושר, ובין שלא היתה לה שעת הכושר".

תנו רבנן:

"מדמה"⁶⁵⁴ (ויקרא ו, כ) - **מדם נשירה,**

ולא מדם פסולה.

רבי עקיבא אומר:

היתה לה שעת הכושר, ונפסלה - דמה טעון כיבוס, לא היתה לה שעת הכושר, ונפסלה - אין דמה טעון כיבוס. ורבי שמעון אומר:

אחד זה ואחד זה - אין דמה טעון כיבוס".

מאי טעמא דרבי שמעון?

כתיב: **"אותה"**⁶⁵⁵ (ויקרא ו, כב),

וכתיב: **"מדמה"** (ויקרא ו, כ),

חד - להיכא דהיתה לו שעת הכושר,

וחד - להיכא דלא היתה לו שעת הכושר⁶⁵⁶.

ורבי עקיבא?

"אתה" - פרט לתרומה.

ורבי שמעון?

לטעמיה דאמר: קדשים קלים - אין טעונין מריקה ושטיפה, וכל שכן תרומה.

⁶⁵⁴ כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הפגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש

⁶⁵⁵ כל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא

⁶⁵⁶ שורה זו הוספה על פי שיטה מקובצת ומסורת הש"ס.

7. צג, א

רס"י

מתני'

ניתז מן הצואר על הבגד כו'.
 כדמפרש טעמא בגמרא:
 מן הקרן. של מזבח ומן היסוד
 של שירים ובפרק בית שמאי
 (לעיל לט.) תרגימנא דמן הקרן
 מן הקרן ממש ומן היסוד מן
 הראוי ליסוד דמשניתן מתן דמה
 אין שירים טעונין כיבוס וטעמא
 מפרש בגמרא: הכי גרסינן
 במתניתין נשפך על הרצפה
 ואספו אין טעון כיבוס ואין טעון
 כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי
 כו' ובגמרא פריך הא תו למה לי:
 נשפך על הרצפה. מצואר
 בהמה:

גמ'

בראוי להזאה. שנתקבל בכלי:

משנה

ניתז מן הצואר על הבגד - אינו טעון כיבוס.
 מן הקרן ומן היסוד - אינו טעון כיבוס.
 נשפך על הרצפה, ואספו - אין טעון כיבוס.
 אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי,
 וראוי להזאה.

גמרא

תנו רבנן:

"יכול ניתז מן הצואר על הבגד יהא טעון כיבוס?
 תלמוד לומר: "אשר יזה"⁶⁵⁷ (ויקרא ו, כ),
 לא אמרתי לך אלא בראוי להזאה".

תניא אידך:

"יכול ניתז מן הקרן ומן היסוד יהא טעון כיבוס?
 תלמוד לומר: "אשר יזה" (ויקרא ו, כ) פרט לזה שפך הזזה".

רש"י

הא תו למה לי. למיתני אין טעון
 כיבוס אלא שנתקבל בכלי הא
 תנא ליה נשפך על הרצפה :

8. צג, א-ב

"נשפך על הרצפה ואספו - אין טעון כיבוס".
 אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי,
 וראוי להזאה".

צג, ב הא תו - למה לי!

מה טעם קאמר,
 מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס?
 לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי,
 וראוי להזייה.

9. צג, ב

["אין טעון ביבוס אלא דם שנתקבל בכלי ו] ראוי להזאה."

כס"י

קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה. וחזר ועירב:
 דתני ר' חלפתא. לגבי מי חטאת: קידש. מי חטאת באפר פרה: לא קידש. כדבעי טעמא ואזיל: בדם מאי. גבי חטאת הפנימית קיבל פחות מכדי הזייה כו' וחזר ועירב מי הואי קבלה או לא: הלכתא. גבי מי חטאת: ומהלכתא לא גמרינן. מילתא אחריתי דקיייל שבת (דף קלב). אין דנין מהלכה:
 וטבל במים. מדקרינן במים ולא קרינן במים משמע במים הנזכרים למעלה לענין קידוש שיהא בשעת קידוש שיעור טבילה:
 ה"נ. הא כתיב וטבל הכהן את אצבעו בדם שיהא בדם הראשון שיעור טבילה מתחילתו:
 מספג. מקנח בשולי הכלי או בדופנותיו:
 שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא. גרסינן כדפרי' בדם הראשון משמע:
 מן הדם. והזה מן הדם: שבענין. מדם האמור בענין טבילה שהזה ממנה ראשונה יזה את כולן שצריך לחזור ולטבול בו אצבעו על כל הזייה טבילה ולמעוטי שירים שבאצבע דהאי מן הדם קרא יתירא הוא דלא צריך למיכתב אלא והזה ז' פעמים:
 אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא. הואיל ואיכא שיעור בשעת טבילה:
 להכי איצטריך למיכתב בדם. דמשמע בדם שהזכיר לענין קבלה:

למעוטי מאי?

למעוטי קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה, ופחות מכדי הזייה בכלי זה.

דתניא:

"רבי חלפתא בר שאול אומר:

קידש פחות מכדי הזייה בכלי זה, ופחות מכדי הזייה בכלי זה - לא קידש."

איבעיא להו:

בדם - מהו?

הלכתא היא,

ומהלכתא לא גמרינן.

או דלמא:

התם מאי טעמא?

דכתיב: "וטבל במים"⁶⁵⁸ (במדבר יט, יח),

הקא נמי כתיב: "וטבל ... בדם"⁶⁵⁹ (ויקרא ד, ו).

תא שמע:

דאמר רבי זריקא אמר רבי אלעזר:

לא קידש.

אמר רבא:

תניא:

"וטבל" (ויקרא ד, ו) - ולא מספג.

"בדם" - עד שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו.

"מן הדם" - מן הדם שבענינו."

ואיצטריך למיכתב "וטבל" ואיצטריך למיכתב⁶⁶⁰ "בדם",

דאי כתב רחמנא: "וטבל", הוה אמינא: אף על פי דליכא שיעור טבילה מעיקרו,

כתב רחמנא⁶⁶¹ "בדם".

ואי כתב רחמנא: "בדם", הוה אמינא: אפילו מספג,

כתב רחמנא: "וטבל" מן הדם שבענינו."

למעוטי מאי?

אמר רבא:

למעוטי שיריים שבאצבע.

מסייע לרבי אלעזר,

דאמר רבי אלעזר:

שיריים שבאצבע פסולין.

⁶⁵⁸ ולקח אוזב וטבל במים איש טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע בעצם או בהלל או במת או בקבר

⁶⁵⁹ וטבל מהמן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרקת הקדש

⁶⁶⁰ ע"פ גירסת השיטה מקובצת והסוגיה המקבילה במנחות

⁶⁶¹ במהדורת וילנא מילה זו בסוגרים מרובעות

10. צג, ב

רש"י

אמר רב עמרם תנינא. תיובתא לר' אלעזר:
 היה מזה. בחטאות הפנימיות וניתזה הזאה מידו על הבגד:
עד שלא גמר כל ההזאות. טעון כיבוס ואפי' ניתז בין ההזאה להזאה משירים שבאמצע אלמא שירים שבאצבע כשרין דאי פסולין אמאי טעון כיבוס:
עד שלא יצתה מידו. משטבל טעון כיבוס משיצתה הזאה מידו לאחר טבילה דהוי להו שירים באצבע אין טעון כיבוס:
גמר מלהזות. במס' פרה (פ"ג מ"ט) תנן לה גמר מלהזות ז' הזאות שמזה בהר המשחה כנגד פתחו של היכל כדכתיב (במדבר יט) אל נכח פני אהל מועד:
מקנח ידו בגופה של פרה. שאף דמה טעון שריפה כדכתיב את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף:
אלא אצבעו. בין הזאה להזאה:
במה יקנח. בגופה של פרה לא מצית אמרת שילכלך אצבעו בגוף הפרה וידבקו בו נימין:
כפורי זהב. גבי כלי שרת כתיב בספר עזרא והן מזרקין ועל שם שמקנח בו אצבעו קרי להן כפורי לשון וכפר ידיה דנירון קיסר (גיטין דף נו.).

אמר ליה רבין בר רב אדא לרב⁶⁶²:

אמר תלמידך, אמר רב עמרם:
 תנינא:

"היה מזה, וניתזה הזאה מידו,
 עד שלא הזוה - טעון כיבוס,
 משהזה - אין טעון כיבוס."

מאי לאו הכי קאמר: עד שלא גמר מלהזות - טעון כיבוס, משגמר להזות - אין טעון כיבוס.

לא, הכי קאמר: עד שלא יצתה הזאה מידו - טעון כיבוס, משיצתה הזאה מידו - אין טעון כיבוס.

איתיביה אב"י:

"גמר מלהזות - מקנח ידו בגופה של פרה" (פרה ג, ט).
"גמר" - אין,
 לא גמר - לא!

אמר ליה:

"גמר" - מקנח ידו בגופה של פרה,
 לא גמר - מקנח אצבעו.

בשקלא גמר - מקנח ידו בגופה של פרה,
 שנואמר: **"ושורף את הפרה לעיניו"**⁶⁶³ (במדבר יט, ה).
 אלא אצבעו במאי מקנח!

אמר אב"י:

בשפת מזרק,

כדכתיב: **"כפורי זהב"**⁶⁶⁴ (עזרא א, י).

⁶⁶² הגהות הב"ח מגיה רב עמרם, ומסורת הש"ס מגיה רבא

⁶⁶³ וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו

⁶⁶⁴ כפורי זהב שלשים (ס) כפורי כסף משנים ארבע מאות ועשרה כלים אחרים אלה

11. צג, ב - צד, א

רפ"י

מתני'
עד שלא הופשט אין טעון כיבוס. טעמא מפרש בגמרא דבעינן ראוי לקבל טומאה בלא חסרון מלאכה:
אף משהופשט. כל זמן שלא נתקן להיות כלי אין טעון כיבוס דבעינן דבר המקבל טומאה שאין מחוסר אפילו מחשבה:
אלא מקום הדם. ולא כל הבגד:
ודבר הראוי לקבל טומאה. ואע"פ שמחוסר מחשבה ובלבד שלא יהא מחוסר מלאכה וסתמא כרבי יהודה:
וראוי לכיבוס. בגמרא מפרש למעוטי מאי:
במקום קדוש. בעזרה:
ושבירת כלי חרס. שבישל בה חטאת במקום קדוש ובגמרא יליף לה:
זה חומר. אכיבוס קאי:

גמ'
מה בגד הראוי לקבל טומאה. דאין לך בגד קטן ששמו בגד שאינו ראוי לקבל טומאה אם חישב עליו לכלי כמות שהוא אף כל כו' ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חישב עליו לעבדה כמו שהיא אבל כל זמן שלא הופשט אינו ראוי לכלי:
אין לי אלא בגד. סתם בגדים שבתורה צמר ופשתים:
שק. מנוצה של עזים:
וכל מיני בגדים. השירים והכלך וסריקין:

יכול שאני מרבה עור משהופשט. גרסינן ברבי אלעזר משהופשט מיד בלא שום תיקון:
מה בגד המקבל טומאה. דרבי אלעזר גמר בגד דהכא מבגד האמור בשרצים (ויקרא יא) שהוא מקבל טומאה ואינה מחוסר מחשבה:
מאי בינייהו. במאי פליגי היכן מצינו בגד הראוי לקבל טומאה ואינה מקבלה ויליף ר' יהודה מיניה:

דאי [בעי] חשיב עלה. לתקן חלוקו:
רבא אמר. בגד גדול נמי משכחת לה דראוי לקבל ואינו מקבל כגון שחישב עליו לציררו במעשה רוקם דכל כמה דלא ציירי או מבטל למחשבתו לאו כלי הוא:
דאי בעי מבטל ליה למחשבתו. הא דקיימא לן מחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה לענין הוציאו מתורת טומאה תנן לה (כלים פרק כה משנה ט) דמשירדו לטומאתן במחשבה אין מחשבה חוזרת ומוציאתן אבל להורידן לטומאה קי"ל (שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה:

משנה

ניתז על העור:
עד שלא הופשט - אינו טעון כיבוס, משהופשט - טעון כיבוס, דברי רבי יהודה.
רבי אלעזר אומר:
אף משהופשט - אינו טעון כיבוס⁶⁶⁵
אינו טעון "כיבוס", אלא: מקום הדם, ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה, וראוי לכיבוס.

אחד הבגד, ואחד השק, ואחד העור - טעונין כיבוס.

והכיבוס - במקום קדוש, ושבירת כלי חרס - במקום קדוש, ומריקה ושטיפה בכלי נחושת - במקום קדוש. זה חומר בחטאת מקדשי קדשים.

גמרא

מנהגי מילי?

דתנו רבנן:

"**בגד**"⁶⁶⁶ (ויקרא ו, כ) **אין לי אלא בגד,**

מנין לרבות עור משהופשט?

תלמוד לומר: "אשר יזה עליה תכבס" (ויקרא ו, כ).

יכול שאני מרבה עור עד שלא הופשט?

תלמוד לומר: "בגד" - מה בגד הראוי לקבל טומאה, אף כל הראוי לקבל טומאה,

דברי רבי יהודה.

רבי אלעזר אומר:

"**בגד**" - אין לי אלא בגד,

מנין לרבות שק אפול מיני בגדים?

תלמוד לומר: "אשר עליה תכבס" (ויקרא ו, כ).

יכול שאני מרבה עור משהופשט?

תלמוד לומר: "בגד" - מה בגד דבר המקבל טומאה, אף כל דבר המקבל טומאה."

מאי בינייהו?

אמר אביי:

מטלית פחותה משולש איכא בינייהו.

מאן דאמר: "ראוי" - הא נמי ראוי, דאי בעי חשיב עליה.

מאן דאמר: "דבר המקבל טומאה" - הא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא.

רבא אמר:

בגד שחישב עליה לצורה - איכא בינייהו.

מאן דאמר: "ראוי" - הא נמי ראוי, דאי בעי מבטיל ליה למחשבתיה.

מאן דאמר: "דבר המקבל טומאה" - השתא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא.

רבא אמר:

⁶⁶⁵ הוגה לפי נוסח המשניות, הגהות הב"ח ושיטה מקובצת.

⁶⁶⁶ **כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש**

עוצבא דחשיב עליה לקצעה - איבא ביניהו.

מאן דאמר: "ראוי" - הא נמי ראוי.

מאן דאמר: "דבר המקבל טומאה" - הא לאו מקבלה טומאה עד דמקצע לה.

והתניא:

"רבי שמעון בן מנסיא אומר:

עוצבא שחשב עליה לקצעה - טהורה,

עד שיקציענה."

רש"י

עוצבא. שטיח לאכול עליו או לשכב עליו ורובן מן העור ויש שעושין מן הבגד וקיי"ל שאם חישב עליו לעוצבא אין צריך וקיצוע דדוייניי"ך בלע"ז ליפותו דבלאו קיצוע חזי לעוצבא בב"ק מייתי לה בפי מרובה (דף סו:). אבל היכא דחשיב עליה לקוצעה אינה מקבלת טומאה עד שיקצעה כדאמרין לקמן או יבטל מחשבתו הילכך בגד שעומד לעוצבא וחישב עליה לקוצעה הרי ראוי לקבל טומאה דאי בעי מבטל למחשבתיה ואינו מקבל עדיין ובהא פליגי לרבי יהודה כל בגד במשמע ויש בגד שאינו מקבל טומאה אלא ראוי לטומאה ור' אלעזר כבגד האמור בשרצים בעינן:

והתניא. בניחותא:

עד שיקצעה. או יבטל מחשבתו דקיי"ל (שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה:

12. צד, א

כ"י

דבר גרידה הוא. דאין מכבסים
[אותו] אלא גורדו:

"אין טעון כיבוס אלא: מקום הדם,
דְּדָבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְקַבֵּל טוּמְאָה,
וְרָאוּי לְכִיבוּס".

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"יכול נתו על מקצת בגד יהא כל הבגד טעון כיבוס?
תלמוד לומר: "אֲשֶׁר יִזָּה"⁶⁶⁷ (ויקרא ו, כ) - לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד".

"דְּדָבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְקַבֵּל טוּמְאָה".

סתמא כרבי יהודה.

"רָאוּי לְכִיבוּס".

למעוטי כלי,

דבר גרידה הוא.

⁶⁶⁷ כל אשר יגע בבשרה וקדש ואשר יזוה מדמה על הבגד אשר יזוה עליה תכבס במקום קדש

13. צד, א-ב

כ"י

היתה עליו לשלשת. במס' שבת תנו לה היתה על הכר של בגד גיעול של רוק או של צואה מקנחו בסמרטוט בשבת ואינו נותן עליה מים לכלותה להעבירה מפני שהוא מכבס וכיבוס אב מלאכה הוא היינו מלבן ואם היתה לשלשת זו על כר של עור נותן עליה מים עד שתכלה בשטיפת מים ומיהו שפשופי בידיים לא ומדקתני נותן עליה מים ש"מ אין כיבוס בעור: **מכבסו**. גבי דם חטאת קאי: **מסאניה**. בשבת: **קרא**. גבי נגעים דכתיב (ויקרא יג) כיבוס בעור: **ומתני'**. דהכא קתני העור טעון כיבוס: **ברכין**. ודברי הכל וכי פליגי אחרים ורבנן בקשין: **לאו מילתא היא דאמרי**. לאוקומי קרא ברכין דהא קרא סתמא כתיב לא שגא רך ולא שגא קשה דמי לא עסקינן דקרא אפילו אכסלגיא קאמר דקשין הן אכסלגיא עור שלוק וקשה: **ומשויא ליה רך**. הילכך קרא דצרעת אפילו בקשין ומתניתין ברכין ופלוגתא בקשין:

"אֶחָד הַבָּגָד,
וְאֶחָד הַשֶּׁק,
וְאֶחָד הָעוֹר - טְעוּנִין כִּיבוּס."

לְמִימְרָא: דְּעוֹר בַּר כִּיבוּס הוּא.

וּרְמִינָהוּ:

"הֵיטָה עָלָיו לְשִׁלְשֵׁת - מְקַנְחָה בְּסַמְרָטוֹט.
הֵיטָה עַל שֵׁל עוֹר - נוֹתֵן עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכְלָה" (שבת קמב):!

אָמַר אַבְי:

לֹא קִשְׂיָא:

הָא - רַבְנָן,

הָא - "אַחֲרִים".

דְּתַנְיָא:

"הַבָּגָד וְהַשֶּׁק - מְכַבְּסוּ,

הַבְּלִי וְהָעוֹר מְגֻרְדוּ.

אַחֲרִים אוֹמְרִים:

הַבָּגָד וְהַשֶּׁק וְהָעוֹר - מְכַבְּסוּ,

וְהַבְּלִי מְגֻרְדוּ."

כְּמָאן אֲזֵלָא הָא דְאָמַר רַב חֵיִיא בַר אֲשִׁי:

זִמְנִין סְגִיאִין הוּהוּ קְאִימְנָא קַמִּיה דְּרַב,

וְשִׁכְשִׁיכִי לִיה מְסָאנִיה בְּמִיָּא?

כְּמָאן?

כְּרַבְנָן.

אָמַר רַבָּא:

זְמִי אֵיכָא לְמָאן דְאָמַר 'עוֹר לֹא בַר כִּיבוּס הוּא'!?

וְהִכְתִּיב: **"וְהַבָּגָד אוֹ הַשֶּׁתִּי אוֹ הָעֶרְב אוֹ כָּל כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבַּס"**⁶⁶⁸ (ויקרא יג, נח)!

אֵלָא, אָמַר רַבָּא:

קְרָא וּמְתַנִּיתִין בְּרַבִּין.

כִּי פְּלִיגִי בְּקִשִּׁין.

וְהָאָמַר רַב חֵיִיא:

זִמְנִין סְגִיאִין הוּהוּ קְאִימְנָא קַמִּיה דְּרַב, וְשִׁכְשִׁיכִי לִיה מְסָאנִיה בְּמִיָּא!

בְּקִשִּׁין, וּכְרַבְנָן.

הֵדֵר אָמַר רַבָּא:

לֹא מִלְּתָא הִיא דְאָמַר,

נִיקוּ נִימָא לִיה לְקָרָא דְכִי פְּתִיבּוּ בְּרַבִּין פְּתִיבּוּן!?

מִי לֹא עֲסָקִינוּ בְּכָלִי אַכְסֵלְגִיא הַבָּאִים מְמַדִּינַת הָיִם!?

וְקָאָמַר רַחֲמֵנָא: נִיבְעֵי כִיבוּס!

אֵלָא אָמַר רַבָּא:

צְרַעַת, בֵּינָן דְּמַגּוּפִיָּה קָא פְּרָחָה - מְחַלְחָלָא לִיה וּמְשׁוּי לָהּ רַךְ.

אָמַר רַבָּא:

אִי קִשְׂיָא לִי,

⁶⁶⁸ והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס וסר מהם הנגע וכבס שנית וטהר

כ"י

כרים וכסתות דרכין נינהו. דאין עושין אותן אלא מעור רך שיהא נוח לישכב עליו:

כסכוס. משפשף צדו זה על צדו זה כדרך המכבס בגדים אוחז הבגד בשתי ידיו ומשפשף:

לא שמיה כיבוס. הילכך נותן עליו מים עד שתכלה שרי בעור ואפילו רך ולקמן פריך אי הכי בגד נמי כיבוס לא [הוי אלא] על ידי כסכוס:

בגד נמי. יתן עליו מים ואמאי תנא מקנחה בסמרטוט:

זרע פשתן במים חייב. כדמפרש ואזיל:

דמיקדח. צומח במים והויא לה זריעה: הכי גרסינן אי הכי חיטי ושערי נמי הנך אית להו רירא אי הכי שלחים נמי התם קעביד לישה:

הנך אית להו רירא. זרע פשתן במים נפקא רירא מיניה ומדבקי אהדדי:

אי הכי שלחים נמי. אי משום דמדבקי ברירייהו מחייבין להו בשלחים נמי עורות שאינן עבודין ונתנן במים רירא קנפקא מינייהו:

ומשני התם. גבי זרע פשתן כי מדבקת ברירא דנפקי מינייהו הוי תולדות לישה אבל שלחים לא שייכא בדיבוקא דידהו ענין לישה:

צד ב,

הא קשיא לי:

כרים וכסתות דרכין נינהו, ותנן:

"היתה של עוד נותן עליה מים עד שתכלה" (שבת קמב):!

אלא אמר רבא:

כל כיבוס דלית ליה פיסכוס - לא שמייה כיבוס.

והא דאמר רב חייא בר אשי:

זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב, ושכשיכי ליה מסאניה במיא, שכלשוד - אין,

אבל פבוס - לא!

אי - ברין וכדברי הכל,

אי - בקשין, וכ"אחרים".

אי הכי,

בגד נמי!

בגד שרייתו זהו כיבוסו.

⁶⁶⁹ רבא לטעמיה,

דאמר רבא:

זרק סודר למים - חייב,

זרק פשתן למים - חייב.

בשלמא "סודר" - עביד כיבוס,

אלא זרע "פשתן" - מאי טעמא?

וכי תימא: משום דמקדח - אי הכי, חיטי ושערי נמי!

הנך אית להו רירי.

אי הכי, שלחים נמי!

התם - קעביד לישה.

14. צד, ב

רש"י

אמר ליה רב פפא. לאחר שישב לו המתורגמן:
הדר אוקי. באותה שעה חזר ואמר למתורגמן עמוד והשמע לרבים שאני חוזר בי ממה שדרשתי:

דרש רבא:
 מותר לכבס מנעל בשבת.

אמר ליה רב פפא לרבא:
והאמר רבי חייה בר אשי:
 זימנין סגי אין הוה קאימנא קמיה דרב, ושכשיכי ליה מסאני במיא.
 שכשודך - אין,
 אכל כבוס - לא!

הדר אוקי רבא אמורא עליה ודרש:
 דברים שאמרת לפניכם טעות הם בדי,
 ברם כך אמרו: שכשודך - מותר,
 כבוס - אסור.

15. צד, ב

כ"י

וכלי חרס. בטר כיבוס כתיב:
 והאיכא. אכתי חומר בחטאת
 שהרי יש בהן דמן נכנס לפנים
 מה שאין בשאר קדשים: ומשני
 בחטאות החיצונות קאמרינן:
 ופרכינן בחטאות החיצונות נמי
 איכא שאם נכנס דמה לפנים
 פסולה. כדכתיב (ויקרא ו) וכל
 חטאת אשר יובא:
 ומשני כרבי עקיבא. סבירא ליה
 לתנא דידן:
 דאמר כל דמים כו'. בכל
 הזבחים שנתערבו (לעיל דף
 פא):
 והאיכא שכן טעונה ארבע
 מתנות. מפוסקות ושאר קדשים
 שתי מתנות שהן ארבע ואין בהן
 אלא פיסוק שתי מתנות:
 כר' ישמעאל. דאמר באיזהו
 מקומן (לעיל דף נג): כל הדמים
 טעונין פיסוק ארבע מתנות לבי
 קרנות: ופרכינן לר' ישמעאל
 איכא חומר בחטאת שהוא טעון
 ארבע קרנות:
 וליטעמיך טובא איכא. שהרי
 חטאת טעונה קרן ושאר דמים
 ניתנין למטה מן החוט ואיכא
 שטעונה אצבע ושאר דמים
 נזרקין מן הכלי מרחוק למזבח
 וטעונה חודה של קרן מה שאין
 כן בשאר דמים:

"הפיבוס - במקום קדוש.

ושבירת כלי חרס - במקום קדוש,
 ומריקה ושטיפה בכלי נחשת - במקום קדוש.
 זה חומר בחטאת מקדשי קדשים".

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"תכבס במקום קדש"⁶⁷⁰ (ויקרא ו, כ).

ושבירת כלי חרס - מניין?

"וכלי חרס אשר תבשל בו ישבר"⁶⁷¹ (ויקרא ו, כא).

מריקה ושטיפה בכלי נחשת - מניין?

תלמוד לומר: "ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים" (ויקרא ו, כא).

"זה חומר בחטאת מקדשי קדשים".

ותו ליקא?

והאיכא: שנקנס דמה לפני ולפנים!

בחטאות החיצונות.

שאם נכנס דמה⁶⁷² לפנים פסולה!

כרבי עקיבא דאמר: כל דמים, שנקנסו להיכל לכפר - פסולה.

שכן מכפרין על חייבי כריתות!

בחטאת דשמיעת הקול.

שכן טעונה ארבע מתנות!

כרבי ישמעאל, דאמר: כל דמים טעונין ארבע מתנות על ארבע קרנות.

ולישעמיך, האיכא קרן⁶⁷³!

האיכא אצבע!

האיכא חודה!

אלא, חד מתרי תלתא חומרי נקט.

⁶⁷⁰ כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש

⁶⁷¹ וכלי חרס אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים

⁶⁷² גירסת וילנא: (לקנין) ומסורת הש"ס לא גורס.

⁶⁷³ בוילנא: (בדם)

16. צד, ב - צה, א

רַס"י

מתני'
בגד. שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים:
נכנס. לעזרה ומכבסו במקום קדוש:
נטמא חוץ לקלעים. לאחר שיצא ואי אפשר להכניס טומאה לעזרה:
קורעו. וטהור מטומאה ומותר להכניסו ונכנס ומכבסו במקום קדוש:
נוקבו. לטהרו מטומאתו:
פוחתו. דכלי מתכות אינו טהור בקנב כל דהו אלא בנקב גדול:

גמ'
בגד אמר רחמנא. שיהא שם בגד עליו בשעת כיבוסו:
דמשייר ביה. שלא יבדיל את הקרע על פני כולו לחלוק את הבגד לשנים אלא משייר בו כדי רוחב סודר דמטומאתו טהור הואיל ונקרע רובו וכיון ששייר בו כדי מעפורת ראוי לחברו ושמו עליו ובגד קרינן ביה:
והאמר רב הונא. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכג:) לא שנו דטלית טמאה שהתחיל בה לקורעו כיון שנקרע רובה טהורה אלא שלא שייר באותה מיעוט כדי מעפורת:
אבל שייר בה כדי מעפורת חיבור הוי. ועדיין הוא בטומאתו:
מדרבנן. גזירה דילמא לא אתיא למיקרע רובה אבל מדאורייתא טהורה ומותר להכניסה משום מצות כיבוס: נראה בעיני שחסר מן הספרים דגבי כלי חרס לא שייד לשנויי דמרצף ליה מרצף והאי שינויא גבי כלי נחשת הוא והכי פריך פוחתו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא בשעת מריקה ושטיפה:
ומשני דרצף ליה מרצף. אחר שפוחתו מכין עליו בקורנס ומחברו וחזר שם כלי עליו וגבי כלי חרס איכא למימר דניקבו דמתניתין במוציא משקה ליטהר ועדיין כלי הוא לקבל זיתים במסי' שבת בפרק המצניע (דף צה:):

מִשְׁנָה

בגד:
שִׁיבָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וּמְכַבְּסוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - קוֹרְעוּ,
נִכְנָס וּמְכַבְּסוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
כְּלֵי חֶרֶס:
שִׁיבָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - נֹקְבוּ,
וְנִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
כְּלֵי נְחֹשֶׁת:
שִׁיבָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - פּוֹחֲתוֹ, וְנִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.

גְּמָרָא

מתקיה לה רבינא:
"קורעו"!? "בגד" ⁶⁷⁴ (ויקרא ו, כ) אמר רחמנא, ולא בגד הוא!
 דמשייר ביה כדי מעפורת.
 איני? והאמר רב הונא:
 לא שנו אלא שלא שייר בה כדי מעפורת,
 אבל שייר בה כדי מעפורת - חבור הוי!

צה, א, מדרבנן הוא.

"כְּלֵי חֶרֶס:
שִׁיבָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ."
"כְּלֵי" ⁶⁷⁵ (ויקרא ו, כא) אמר רחמנא, ולא 'כלי' הוא!
 שניקב בשורש קטן.
"כְּלֵי נְחֹשֶׁת:
שִׁיבָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - פּוֹחֲתוֹ, וְנִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ."
 והא לאו **"כלי"** (ויקרא ו, כא) הוא!

דרציף מרציף ⁶⁷⁶.

⁶⁷⁴ כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש
⁶⁷⁵ וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומדק ושטף במים
⁶⁷⁶ במהדורת וילנא: (הא)

17. צה, א

כ"י

מעיל. של בגדי כהונה שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים ונטמא מכניס מקום הדם לפנים:

בפחות משלש על שלש. שאינו מכניס שיעור בגד טמא לעזרה לפי שאי אפשר לקורעו ולהכניסו משום שנאמר לא יקרע:

העבים. בגד עב:

והרכין. פלטר"א שאינו ארוג:

אין בהן משום שלש על שלש. דלאו ללבישה חזו ולאו לתקן בהן חלוק אלא לישב עליו וצריך שלשה על שלשה ומעיל עב הוא כדק"ל בסדר יומא (דף עא:): חוטן כפול שנים עשר ואפי' שלש על שלש יכניס:

אגב אבוהון. כשהוא מחובר בבגד חשוב ג' על ג' דידיה:

["בגד:

שִׁיצָא חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנַס וּמִכְבָּסוּ בְּמִקְוֵם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - קוֹרְעוּ, נִכְנַס וּמִכְבָּסוּ בְּמִקְוֵם קָדוֹשׁ"].

אמר ריש לקיש:

מעיל שניטמא - מכניסו בפחות משלש על שלש, ומכבסו. משום שנתאמר: **"לא יקרע"**⁶⁷⁷ (שמות כח, לב).

מותיב רב אדא בר אהבה:

"העביו והרכנים - אין בהן משום שלש על שלש" (כלים כח, ח)!

אגב אביהן חשיבי.

⁶⁷⁷ והיה פי ראשו בתוכו שפה והיה למיו סביב מעשה ארג כפי תהרא והיה לו לא יקרע

18. צה, א-ב

רַק"י

והא בעי דם חטאת שבעה סממנים השנויין במס' נדה (דף סא:) לענין כתמים רוק תפל ומי רגלים ונתר ובורית ואהל וקמוניא ואשלג והיכי מעיילין מי רגלים לעזרה ואמתניי קפריד:

ומראות נגעים. שהזקיק הכתוב נגעי בגדים לכיבוס דכתיב וכבסו את אשר בו הנגע:

ותניא. בפיטום הקטרת [כריתות ו.] שאין מכניסין מי רגלים למקדש:

הכי גרסי' וכי תימא דמיבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר להו לכולהו כחד: שלא כסדרן. כסדר שהן שנויין במשנה זה אחר זה כסדר העברתן:

צריך לכסכס. צריך לשפוף הכתם שלשה פעמים בכל אחד והכי אמרינן בנדה:

["בגד"]

שִׁצְאָ חוּץ לְקַלְעִים - נִכְנָס וּמְכַבְסוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים - קוֹרְעוּ, נִכְנָס וּמְכַבְסוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ["].

והא בעי שבעת סממנין (נדה סא-סב),

דאמר רב נחמן אמר רבה בר אביה:

דָם חֲטָאת⁶⁷⁸ (ויקרא ו, יח-כ),

ומראות נגעים⁶⁷⁹ (ויקרא יג, נד) - צָרִיכִין שְׁבַעַת סַמְמָנִין.

ותניא:

"אֵלָא שְׂאִין מְכַנְיִסִין מִי רַגְלִים לְמַקְדָּשׁ!"

צה,ב

וכי תימא: דמיבלע להו בהדי שבעה סממנין,

ומעבר להו לכולהו כחד - והתנן: **"העבירן שלא כסדרן,**

או שהעביר שבעתן באחד - לא עשה ולא כלום!"

וכי תימא: דמיבלע להו בהדי חד מסממנין - והא צריך לכסכס שלש פעמים בכל אחד ואחד תנן!

אלא דמיבלע להו ברוק תפל,

דאמר ריש לקיש:

רוק תפל צריך שיהא עם כל אחד ואחד.

⁶⁷⁸ יח דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא. יש הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד. כ כל אשר יגע במשחה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש ⁶⁷⁹ וצוה הכהן וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו שבעת ימים שנית

19. צה, ב

רש"י

מתני'

ר"ש אומר קדשים קלים כו'.
 ובגמ' מפרש טעמא ואם תאמר
 הרי הבלוע נעשה נותר ופולטו
 בהיתר לאחר זמן מודי רבי
 שמעון דבעי הגעלה ברותחין
 ומתורת מריקה ושטיפה הוא
 דממעט ליה כדמתרצינן בגמ'
 גבי תרומה לא נצרכה לכדאמר
 מר במים ולא ביין במים ולא
 במזוג הא אפי' ביין ואפי' במזוג:
 גמ' ה"ג בתורת כהנים עירה
 לתוכו רותח מניין ת"ל אשר בו
 ישבר. מדסמיך ישבר אצל בו
 ולא כתב אם בכלי חרס תבושל
 ישבר למידרש אם נבלע בו מ"מ
 ישבר:

משנה

אָחַד שְׁבִישָׁל בּוֹ,
 וְאָחַד שְׁעִירָה לְתוֹכָהּ רוֹתַח.
 אָחַד קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים,
 וְאָחַד קִדְשֵׁי קָלִים - טְעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
 קִדְשֵׁי קָלִים - אִין טְעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה.

גמרא

תנו רבנן:

"אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ"⁶⁸⁰ (ויקרא ו, כא) - אִין לִי אֶלָּא שְׁבִישָׁל בּוֹ,
 עִירָה לְתוֹכּוֹ רוֹתַח מְנִין?
 תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "וְאֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ וְשִׁבֵר" (ויקרא ו, כא).

20. צה, ב

רס"י

תלאו. לשפוד של חטאת לצלותו באויר תנור דנתבשל בו אבל לא נבלע בו כלום:
מהו. מי הוי צריך תנור שבירה או לא:
ואחד שעירה לתוכו. אלמא אחדא קפיד דהא עירה לתוכו בלוע איכא בישול ליכא:
בלוע בלא בישול לא מיבעיא לן. דכיון דהוי נותר והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ובעי שבירה:
של מתכת היה. קס"ד מפני שצולין בו שפודי חטאת שלא יטען שבירה:
בישול ובלוע. שמן המנחה:

בְּעֵי רְמֵי בַר חֲמָא:
 תְּלָאוּ בְּאֵיזֵר תִּנּוֹר - מַהוּ?

אֲבִישׁוּל וְבִלְוֵעַ הוּא דְקָפִיד רַחֲמָנָא,
 אוּ דִילְמָא:
 אֲבִישׁוּל בְּלֹא בִלְוֵעַ?

אָמַר רַבָּא:
 תָּא שְׁמַע:

"אֶחָד שְׁבִישׁוּל בּוֹ, וְאֶחָד שְׁעִירָה לְתוֹכוֹ רוֹתַח".

בלוע בלא בישול - לא קמיבעיא לן.
 כי קמיבעיא לן - בישול בלא בילוע, מאי?

תָּא שְׁמַע:

דְּאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהֵי:
 תִּנּוֹר שֶׁל מְקַדֵּשׁ, שֶׁל מִתְּכַת הִיָּה.

וְאִי סֵלְקָא דַּעְתְּךָ: בִּישׁוּל בְּלֹא בִלְוֵעַ לֹא קָפִיד, נִיעֲבִיד שֶׁל חֲרָס!

כִּינּוּ דְאִיכָא שְׂרִירֵי מְנַחוֹת, דְּאִפְיִיתוּן בַּתִּנּוֹר וְאִיכָא בִישׁוּל וְבִלְוֵעַ - עֲבָדִינוּ שֶׁל מִתְּכַת.

21. צה, ב - צו, ב

רש"י

טחו ביה טחיה. מין טיגון הוא שעושין מלחם וטשין התנור באליה ואופין את הלחם אחר שטחוהו ובמס' שבת (דף קיט.) נמי אמרינן תלתא סאוי טחיי:

לעולם. ואפילו הסיקוהו ואפו בו דקסבר אינו יוצא מידי דופיו: **מפני הרגל עבירה**. שלא יאכל הפת עם הבשר:

אמאי אמר רב כו'. הא אית להו תקנתא בהיסק:

מוקים לההיא. דקתני עד שיוסק התנור בשל מתכת:

כוביא. רעפים חלולין כמין שפיתת קדירה ופעמים שטחין אותו שמן ואופין בו לחם הקרוי טיחיא:

אלא קדירות של מקדש אמאי ישברו. הואיל ואית להו תקנתא בליבון הא אוקימנא דטעמא משום בלוע היא ולא אבישול קפיד קרא דנימא גזירת הכתוב היא ונהי דבמשכן כתיב ישבר לפי שלא היו (לו) קבועין להיות להם כבשונות לצרף כלי חרס אבל במקדש נהדרינהו לכבשונות שהיוצר צורפן בהם ויתלבנו:

אין עושים כבשונות בירושלים. משום קוטרא כדאמרינן בבבא קמא (דף פב.):

אשפתות. משברי כלי חרס: **בקלנבו**. שם מקום שנקרא על שם עבודת כוכבים כדכתיב (ישעיה מו) קרס נבו:

וקדושתן בתנור. שאין נעשין בכלי שרת לפי שאין טעונין שמן כדאמרינן בפרק שתי הלחם (מנחות צה): לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים דתנור מקדש להו:

ואפי' לרבי יוסי כו'. במסכת סוכה בפרק החליל (דף נ:):

אבל דחרס לא. כדאמרינן התם מאי מיעט מיעט חרס:

ההוא תנורא דאטחו בה טיחייא, אסרה רבה בר אהיליי למיכלה לריפתא לעולם, ואפילו במילתא, דילמא אתי למיכלה בכותחא.

מיתבי

"אין לישין את העיסה בחלב,

ואם לש עיסה - כל הפת נולה אסורה,

מפני הרגל עבירה.

ביוצא בו אין טשין את התנור באליה,

ואם טש - כל הפת נולה אסורה, עד שייסיק את התנור!

תיבתא דרבה בר אהיליי!

תיבתא.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

וכי מאחר דאיתותב רבה בר אהיליי,

אמאי אמר רב: קדירות בפסח ישברו!

אמר ליה:

רב מוקי לה ההיא, בשל מתכת.

ואי בעית אימא:

בתנור של חרס,

זה - הסיקו מבפנים,

זה - הסיקו מבחוץ.

ונעביד הסקה מבפנים!

חיים עליהו דמתברי.

הילךך, האי כוביא, הסיקו מבחוץ הוא - ואסיר.

צו, א אלא, קדירות של מקדש - אמאי אמר רחמנא ישברו? נהדרינהו לכבשונות!

אמר רבי זירא:

לפי שאין עושין כבשונות בירושלים.

אמר אבוי:

וכי עושין אשפתות בעזרה?

אישתמיטתיה הא דתני שמעיה בקלנבו **"שברי כלי חרס - נבלעין במקומן"**.

אלא, הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה:

תנור של מקדש של מתכת הוה, נעביד דחרס!

דהסיקו מבפנים הוא!

דכיון דאיכא שתי הלחם ולחם הפנים,

דאפייתו בתנור וקדושתו בתנור, הוה ליה כלי שרת,

וכלי שרת דחרס - לא עבדינן.

ואפילו רבי יוסי ברבי יהודה, לא קאמר אלא דעץ,

אבל דחרס - לא.

צו, ב

22. צו, ב

רַק"י

פגע ביה. רמי בר חמא ברב יצחק:

אמר ליה. רמי לרב יצחק: אלקפטין נקטן ריח אתי לה ליד משום דאזלת לך קמיה דרב ששת הוית לך כי רב ששת. משל הוא על גסי הרוח משתדלין לעמוד במקום גדולים [ואמר] הדוכוס אחזני בידי וריח המלוכה נקלט לתוך ידי אלקפטא דוכוס במסכת שבועות (דף ו):

א"ל לאו. לא לגאווה נתכוונתי: **משכחנא מתניתא**. דלא אמרה הכי פרכא לה למילתיה דמר דשמעתא דאמורא במקום מתניתא ליתא:

פשיט ממתניתא. שמשניות סדורות בפיו כדאמרינן בעירובין (דף סז). רב חסדא מרחשן שיפורותיה ממתניתא דרב ששת וכי נמי משכחנא כו':

דאיפשיט לך כי מתניתא. מסברא איפשוט לך וכי תדוק במתניתא תשכח כוותאי:

מידי דהוה אהזאה. דם חטאת שניתז על הבגד דתנן במתניתין אין טעון כיבוס אלא מקום הדם:

והא לא תניא הכי. הא לא אשכחן מתניתא דקאי כוותך ואת אמרת דתפשוט כי מתני':

[א"ל] **מסתברא כי בגד**. דמתניתין היא:

מפפע. מתפשט בכל הכלי: **חומר בהזאה מבמריקה כו'**. בדם חטאת שניתז על הבגד:

מריקה ושטיפה אינה בפנימיות ואינה לפני זריקה. שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות דסמיך ליה (ויקרא ו) כל זכר בכהנים יאכל אותה: הכי גרסי' בת"כ כל הקדשים מנין ת"ל קדש קדשים היא וסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה:

רב יצחק בר יהודה הוה רגיל קמיה דרמי בר חמא. שִׁבְקִיה וְאִזְלִל לְרַב שֵׁשֶׁת.

יִמָּא חַד פִּגְעָ בֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ: אֶלְקַפְטָא נִקְטָן, רִיחָא אֲתִי לָהּ לִידָ? מִשּׁוּם דְאִזְלַת לָךְ לְקַמְיָה דְרַב שֵׁשֶׁת, הוּיִת לָךְ כִּי רַב שֵׁשֶׁת!?

אָמַר לֵיהּ: לָאוּ מִשּׁוּם הָכִי,

מָר, כִּי בְעֵינָא מִלְתָּא פְּשִׁיט לִי מִסְבְּרָא,

כִּי מִשְׁפַּחְנָא מִתְנִיתָא פְּרָכָא לָהּ.

רַב שֵׁשֶׁת, כִּי בְעֵינָא מִלְתָּא מִינֵיהּ פְּשִׁיט לִי מִמִּתְנִיתָא,

דְּכִי נִמְי מִשְׁפַּחַת מִתְנִיתָא וּפְרָכָא, מִתְנִיתָא וּמִתְנִיתָא הִיא.

אָמַר לֵיהּ:

בְּעֵי מִינֵי מִלְתָּא, דְאִפְּשִׁיט לָךְ כִּי מִתְנִיתָא.

בְּעָא מִינֵיהּ:

בִּישַׁל בְּמִקְצַת כְּלֵי - טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְפָּה אוּ אִין טַעוֹן?

אָמַר לֵיהּ:

אִינוּ טַעוֹן,

מִיַּדֵּי דְהוּה אֶהְזָאָה.

וְהָא לֹא תֵנָּא הָכִי!

אָמַר לֵיהּ:

מִסְתְּבְּרָא כְּבָגֵד:

"מֵה בְּגָד אִינוּ טַעוֹן כִּיבּוּס אֶלָּא מְקוּם הַדָּם,

אִף בְּלֵי אִינוּ טַעוֹן מְרִיקָה וְשִׁטְפָּה אֶלָּא בְּמִקְוֵם בִּישׁוּל" (זבחים צג).

אָמַר לֵיהּ:

מִי דְמִי?

דָּם - לֹא מְפַעֵפֵעַ,

בִּישׁוּל - מְפַעֵפֵעַ!

ועוד,

תנ"א:

"חומר בהזאה ממריקה ושטיפה,

וחומר במריקה ושטיפה מבהזאה:

חומר בהזאה - שהזאה ישנה בחטאות החיצונות, ובחטאות הפנימיות,

וישנה לפני זריקה.

מה שאין בן במריקה ושטיפה.

חומר במריקה ושטיפה - שהמריקה ושטיפה נוהגת: בין בקדשי קדשים,

בין בקדשים קלים,

בישל במקצת הכלי - טעון מריקה ושטיפה כל הכלי, מה שאין בן בהזאה!"

אָמַר לֵיהּ:

אִי תֵנָּא תֵנָּא.

וטעמא מאי?

אָמַר קְרָא: "וְאִם בְּכֵלִי נִחְשֶׁת בְּשִׁלָּה"⁶⁸¹ (ויקרא ו, כא),

וְאִפִּילוּ בְּמִקְצַת כְּלֵי.

⁶⁸¹ וְכֵלֵי תְרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם בְּכֵלֵי נִחְשֶׁת בְּשִׁלָּה וּמִדָּק וְשִׁטְף בְּמִיּוֹם

23. צו, ב

"אֶחָד קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים, וְאֶחָד קִדְשֵׁים קְלִים - טְעוּנִין מְרִיקָה וְשְׁטִיפָה".

רַס"י

קדש קדשים היא. ולקמן מפרש דקדש קדשים לאו דוקא מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה דאי קדש קדשים דוקא אותה למעוטי מאי אתא לאו לקדשים קלים איצטריך וכ"ש לתרומה:

אותה. יאכל אותה בתר מריקה ושטיפה כתיב:

אותה כדאמרן. אותה כשרה ולא פסולה דאפקיה ר' שמעון לעיל (דף צג.) חטאת שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה:

ואם בישל בני"ט. נאסרין החולין לזרים אלמא בעי הגעלה לפלוט איסור הנבלע בכלי שלא יאסר:

אמר אביי. מודינן דהגעלה בעי ולא נצרכא האי דאימעט מתורת מריקה ושטיפה:

אלא מקום בישול. הא דאמרינן בקדשים צריך מריקה כל הכלי גזירת הכתוב היא בדת מריקה ושטיפה:

אלא לכדאמר מר. בתורת כהנים ומורק ושוטף במים במים ולא ביין כו':

במזוג. מים ויין כאחד שני חלקי מים ואחד יין:

הא. תרומה אפי' ביין ומזוג דלא קפדינן אלא אהגעלת איסור הנבלע בו: הכי גרסינן לא נצרכא אלא לכדאמר מר מריקה ושטיפה בצונן הא אפילו בחמין הניחא למאן דאמר מריקה ושטיפה בצונן אלא למאן דאמר מריקה בחמין ושטיפה בצונן מאי איכא למימר שטיפה יתירא:

לא נצרכא אלא לכדאמר מר. לקמן (דף צז.):

מריקה ושטיפה בצונן. בר מהגעלת חמין הא דתרומה דאימעט מתורת מריקה ושטיפה סגי לה בהגעלת חמין לחודייהו:

אלא למ"ד מריקה בחמין. והיא הגעלה שלהן מהשתא ממאי אימעט תרומה:

ומשני שטיפה יתירא. בצונן איכא בקדשים בתר מריקה דהוא הגעלת חמין ותרומה לא בעי שטיפת צונן:

תנו רבנן:

"**חטאת**"⁶⁸² (ויקרא ו, יח) - **אין לי אלא חטאת.**

כל קדשים מניין?

"**קדש קדשים היא**"⁶⁸³ (ויקרא ו, כג).

יכול שאני מרבה את התרומה?

תלמוד לומר: "אותה"⁶⁸⁴ (ויקרא כב, יד) - **פְּרִט לְתִרְוּמָה,**

דבריי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר:

קדשי קדשים - טעונין מריקה ושטיפה,

קדשים קלים - אינן טעונין מריקה ושטיפה,

דכתיב: "קדש קדשים" - קדשי קדשים - אין

קדשים קלים - לא."

מאי טעמא דרבי יהודה?

מדיאצטריך "**אותה**" - למעוטי תרומה,

מקלל דקדשים קלים - טעונין מריקה ושטיפה.

ורבי שמעון?

אמר לך: "**אותה**" - כדאמרינן.

ותרומה לא בעיא שטיפה ומריקה!?

והתניא:

"**קדרה שבישל בה: בשר - לא יבשל בה חלב,**

ואם בישל - בנותן.

תרומה - לא יבשל בה חולין,

ואם בישל - בנותן טעם!"

אמר אביי:

לא צריכא אלא לדאמר מר: "**בישל במקצת בלי - טעון מריקה ושטיפה כל הבלי."**

הא תרומה - לא צריך אלא מקום בישול.

רבא אמר:

לא צריכא אלא לדאמר מר: "**במים**"⁶⁸⁵ (ויקרא ו, כא) - **ולא ביין.**

"במים" - ולא במזוג."

הא - אפילו ביין ואפילו בקזוג.

רבה בר עולא אמר:

לא צריכא אלא לדאמר מר: "**מריקה ושטיפה - בצונן**" (זבחים צו:).

הא - אפילו בחמין.

הניחא למאן דאמר: מריקה ושטיפה בצונן,

אלא למאן דאמר: מריקה - בחמין,

ושטיפה - בצונן,

מאי איכא למימר?

שטיפה יתירא.

⁶⁸² דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא

⁶⁸³ וכל חטאת אשר יזבא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף

⁶⁸⁴ ואיש מי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשתו עליו ונתן לכהן את הקדש

⁶⁸⁵ וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומדק ושטף במים

24. צו, ב - צז, א

רס"י

מתני'

יבשל בו כל הרגל. בלא מריקה
 ושטיפה ולבסוף הרגל ימרוק
 וישטוף וטעמא מפרש בגמרא:
זמן אכילה כו'. מפרש בגמרא
 מאי קאמר:
מריקה כמריקת הכוס. מבפנים
 ככוס של ברכה כדאמרינן
 בברכות (דף נא.) שטעון הדחה
 בפנים ושטיפה מבחוץ:
האסכלא. גרדילי"י וצולין עליו
 צלי ובגמ' דמסכת ע"ז פריך הא
 ליבון בעי:

גמ'

ופנית בבקר. על כרחך בקר של
 חול קאמר וקרי ליה בקר
 ראשון:
אין פיגול ברגל. אם שחט ע"מ
 לאכול למחר אינו פיגול:
ואין נותר ברגל. אם הותר בשר
 חטאת למחר אינו נותר דחד
 יומא הוא לר"ט:
אלא זו בלבד. לענין מריקה
 ושטיפה לחודה ולא לענין פיגול
 ונותר ואי טעמיה מהאי קרא
 הוא אפילו לענין פיגול ונותר
 נמי:
נעשה גיעול לחבירו. מתוך
 שהשלמים מצויין ברגל אין בלוע
 שלה נעשה נותר שהרי זמן
 שלמים לבי ימים וכי מבשל ביה
 שלמים האידנא הדר מבשל ביה
 שלמים למחר ובולע משלמים
 שנשחטו ביום המחרת ופולט מה
 שבלע אתמול ובולע מן
 האחרונים נמצא שאינו בא לידי
 נותר ואם בא לבשל חטאת זהיר
 לבשל אחריו שלמים בו ביום
 ופולט את החטאת ובולע את
 השלמים:

משנה

רבי טרפון אומר:

בישל מתחילת הרגל - יבשל בו כל הרגל.

וחכמים אומרים:

עד זמן אכילה - מריקה ושטיפה.

"מריקה" - כמריקת הכוס.

"ושטיפה" - כשטיפת הכוס.

"מריקה ושטיפה" - בצונן.

השפוד,

צז,א

והאסכלא - מגעילן בחמין.

גמרא

מאי טעמא דרבי טרפון?

דאמר קרא: **"ופנית בבקר והלקת לאהלה"**⁶⁸⁶ (דברים טז, ז).

הכתוב עשאו לכולן - בקר אחד.

מתקיף לה רב אחדבוי בר אמי:

וכי אין פיגול ברגל?!

ואין נותר ברגל?!

וכי תימא: הכי נמי - והתניא: **"רבי נתן אומר: לא אמר רבי טרפון אלא זו בלבד!"**

אלא כדרב נחמן אמר רבה בר אבוה,

דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה:

כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו.

⁶⁸⁶ ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ה' אלהיך בו ופנית בבקר והלקת לאהלה

25. צז, א

כ"י

הא כיצד. כלומר למה סמכן
הכתוב לומר שממתין זמן
אכילה כו':

"וחכמים אומרים: עד זמן אכילה - מריקה ושטיפה."

מאי קאמר?

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה:
ממתין לה עד זמן אכילה,
והדר עביד לה מריקה ושטיפה.

מנהגי מילי?

אמר רבי יוחנן משום אבא יוסי בן אבא:
כתוב: **"ומרק ושטף"**⁶⁸⁷ (ויקרא ו, כא),
וכתיב: **"כל זכר בפהנים יאכל"**⁶⁸⁸ (ויקרא ו, כב),
הא כיצד?
ממתין לה עד זמן אכילה,
והדר עביד לה מריקה ושטיפה.

⁶⁸⁷ ואמרת לבנה עבדים היונו לפרעה במוצרים ויציאנו ה' ממצרים ביד חזקה
⁶⁸⁸ ויתן ה' אותות ומפתים גדלים ורעים במוצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו

26. צז, א

רַק"י

מידי דהוה אגיעולי עובדי כוכבים. דחמין בעינן דכתיב (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש:
 א"כ. דתרוייהו חדא היא ומריקה לאו היינו הגעלה לכתוב קרא לשון שוה בשניהם: ה"ג ומאי מורק ושטף ש"מ מריקה בחמין שטיפה בצונן:
 ורבי. אמר לך מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס לכך שינה בלשון שזה מבחוץ וזה מבפנים:

"מְרִיקָה" - כְּמִרְיקַת הַכּוֹס.
 "וּשְׁטִיפָה" - כְּשְׁטִיפַת הַכּוֹס.

תנו רבנן:
 "מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנָן,
 דְּבָרֵי רַבִּי.
 וְחֻכְמִים אוֹמְרִים:
 מְרִיקָה - בְּחַמִּין,
 וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנָן."

מאי טעמא דרבנן?

מידי דהוה אגיעולי גוים.

ורבי?

אמר לך:
 הגעלה - לא קאמינא,
 כי קאמינא - למריקה ושטיפה דביתר הגעלה.

ורבנן?

אם כן, לכתוב קרא, או: "מורק מורק",
 או "שטף שטף",
 מאי "ומרק ושטף"?
 שמוע מינה: מריקה - בחמין, ושטיפה - בצונן.

ורבי?

אי קתיב "ומרק מורק" - הנה אמינא: תרי זימני "מורק" או תרי זימני "שטף",
 קתיב: "ומרק ושטף", לומר לך: מריקה - כמריקת הכוס, שטיפה - כשטיפת הכוס.

27. צז, א

רש"י

מתני'

הרי הקלים נאכלין כחמורין.
לפנים מן הקלעים ליום ולילה:
ואין טעונין מריקה ושטיפה.
לסוף זמן אכילת חמורים אלא
לסוף זמן אכילת קלים ובגמי'
פריד מאי קאמר הרי יש בהן
בנותן טעם ואמר הרי הקלין
נאכלין כחמורין:
ואין פוסלין במגע. אם נפסלו
הקלין ונגע בהן בשר ובלע מהן
אין נפסלין ובגמי מפרש לה:
רקיק. פסול שהגיע ברקיק כשר
ובלע ממנו:

גמ'

וטעונין מריקה ושטיפה. כדין
החמורין:
ופוסלין במגע. אם היו החמורין
פסולין והקלים כשרין נעשו
הקלים כחמורין לפסול את
הנוגעין בהן כדכתיב (ויקרא ו)
כל אשר יגע בבשרה יקדש ואומר
לקמן להיות כמוהו שאם פסולה
תפסל:
(ואם לא הקלין כו') ואין טעונין
מריקה. לקמיה פריד ליטעון
מיהא כדין קלין לסוף זמן
אכילתן:
ואין פוסלין במגע. אם היה
החמור שנתבשל עם הקלין פסול
הואיל ומועט ואין בו בנותן טעם
בקלין לא נעשו הקלים כמוהו
לפסול את הנוגעין בהן שהרי אף
הם לא נפסלו ואידי דתנא רישא
פוסלין נקט סיפא אין פוסלין:
נהי דקדשי קדשים לא בעו.
כלומר נהי דלא בעו מריקה לסוף
זמן אכילת חמורין דהא מועטין
ובטלי ניבעי מיהא משום קלים
לסוף זמן אכילתן:
היינו דתנא או קדשי קדשים
וקדשים קלים. לאשמועינן
דסתם לן כרבי שמעון דאמר
קדשים קלים אין טעונין מריקה
ושטיפה:
אלא לאביי. דאמר מאי אין
טעונין דקאמר כדין חמורין
תרתי למה לי למיתנייה כיון
דתנא קדשים וחולין ואשמועינן
דבטל במיעוטו מה לי הני מה לי
הני:

משנה

בישל בו קדשים וחולין,
או קדשי קדשים וקדשים קלים,
אם יש בהן בנותן טעם - הרי הקלים נאכלין כחמורין שבהן.
ואין טעונין מריקה ושטיפה,
ואין פוסלים במגע.

רקיק שנגע ברקיק,
חתיכה בחתיכה,
לא כל הרקיקין ולא כל החתיכות אסורין,
אינו אסור אלא במקום שבלע.

גמרא

מאי קאמר?

⁶⁸⁹אם יש בהן בנותן טעם - הרי הקלין נאכלין כחמורין,
וטעונין מריקה ושטיפה,
ופוסלין במגע.
אין בהן בנותן טעם - אין הקלין נאכלין כחמורים,
ואין טעונין מריקה ושטיפה,
ואין פוסלין במגע.

נהי דקדשי קדשים - לא בעו,
קדשים קלים - ניבעי!

אמר אביי:

מאי "אין טעונין" דקאמר?
קדשי קדשים,
אבל קדשים קלים - טעונין.

רבא אמר:

הא מני? רבי שמעון היא,
דאמר: קדשים קלים - אין טעונין מריקה ושטיפה.

בשלמא לרבא, היינו דקתני: "או קדשי קדשים וקדשים קלים",
אלא לאביי, תרתי למה לי?

צריכי,

דאי תנא קדשים וחולין - הנה אמינא: חולין הוא דמבטלי קדשים, דלאו מיננייהו,
אבל קדשי קדשים וקדשים קלים אימא לא.
ואי תנא קדשי קדשים וקדשים קלים - הנה אמינא: קדשים הוא דאלימי לבטולי קדשים,
אבל חולין אימא לא,
צריכא.

⁶⁸⁹ לכאורה חסר מונח פתיחה. מסורת הש"ס גורס: וחסורי מיחסרא והכי קתני, ושיטה מקובצת והגהות הב"ח וקצת מכתב"י גורסים: הכי קאמר. וההבדל בין המונחים ברור.

28. צז, א-ב

רס"ז

עד שיבלע. כגון המהתך שומן חטאת וסך ממנו צלי של שלמים ונבלע בו ומכאן אנו למידיים (פסחים מה.) היתר מצטרף לאיסור בקדשים ואין ללמוד מכאן טעם כעיקר שאין זה טעם אלא ממש:

תאכל כחמור שבה. שהרי יש בה עכשיו שני מינין וכחומר שבשניהם תיאכל:

אמאי. תיפסל משום האי פורתא:

ניתני עשה. דואכלו אותם דכשירה:

ולידחי לא תעשה. דלא תאכל דפסולה ואע"ג דאיכא לא תעשה באכילת פסולין כדאמרינן בפסחים בכל שעה (דף כד.) כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו:

ניתני עשה ולידחי. ניתני עשה דאכילת מוח דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה:

"דקיק שנגע ברקיק"

חתיכה בחתיכה,

לא כל הרקיקין ולא כל החתיכות אסורין,

אינו אסור אלא במקום שבלע."

תנו רבנן:

"כל אשר יגע"⁶⁹⁰ (ויקרא ו, כ) -

יכול אפילו שלא בלע?

תלמוד לומר: "בבשרה" (ויקרא ו, כ) - **עד שיבלע בבשרה.**

יכול גגע במקצת חתיכה, יהא נולד פסול?

תלמוד לומר: "יגע" - הנוגע פסול.

הא ביצד?

חותך את מקום שבלע.

"בבשרה" (ויקרא ו, כ) - **ולא בגידין,**

ולא בעצמות,

ולא בקרניים,

ולא בטלפים."

"יקדש" - במוה,

הא ביצד?

אם פסולה היא - תפסל,

ואם בשרה היא - תאכל כחמור שבה."

אמאי? וניתני עשה, ולידחי את לא תעשה!

אמר רבא:

אין עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש.

"שנאמר: "ועצם לא תשברו בו"⁶⁹¹ (שמות יב, מו),

רבי שמעון בן מנסיא אומר:

אחד עצם שיש בו מוח

ואחד עצם שאין בו מוח."

אמאי? ניתני עשה ולידחי את לא תעשה!

אלא אין עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש.

רב אשי אמר:

"יקדש" (ויקרא ו, כ) - **עשה הוא,**

ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה.

⁶⁹⁰ כל אשר יגע בבשרה וקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש

⁶⁹¹ בבית אחד ואכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא תשברו בו

רַש"י

אף כל הקדשים מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים במותריהן. שאם היו בעלי חיים במותריהן כגון יחיד שהפריש שני קרבנות לאחריות חובתו שאם יאבד האחד יתכפר בשני או אם הפריש קרבן ואבד והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והקריב את האחד מהן ואת השני נותר אין נותר זה בשריפה כדין נותר של מילואים: **מפגלים**. את הנסכים שאם חישב בזבח אף הנסכים מפוגליו ומשי"ה יליף משלמים דעיקר פיגול כתיב בהו: **דקריר**. טרישטטרייט בלע"ז מתוך שהבשר עב נכנס בתוכו השומן בעומקו: **חטאת**. באה ביום דכתיב (ביום) בפר יוה"כ (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם: **ובידו הימנית**. דכתיב אצבע וכחונה ואמר מר לעיל (דף כד:) כ"מ שנאמר אצבע וכחונה אינו אלא ימין: **מדרבה בר בר חנה נפקא כו'**. וקס"ד או אצבע או כחונה ואין לך בכל אלו שלא נאמר כהן בהקרבתן: **כר"ש**. בפ"ב (שם) כחונה בעי אצבע ובחטאת תרוייהו כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו: **מה אשם עצמותיו מותרין**. לעשות מהן כלים אני שמעתי שהרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שייך אלא בדבר הנאכל: **אף כל**. ואפי' עולה ומיבעי לי הא נמי מחטאת הוה מצי יליף ונראה בעיני דמלו יהיה יתירא נפקא ליה באשם דכתיב ביה (שם) ז' לכהן לו יהיה:

ואין בעלי חיים במותריהו - אף כל מותריהו בשריפה, ואין בעלי חיים במותריהו.

"שְׁלָמִים" - מה שלמים מפגליו ומתפגליו - אף כל מפגליו ומתפגליו.

במתניתא תנא משמיה ד**רבי עקיבא**:

"מנחה" - מה מנחה מתקדשת בבלווע⁶⁹⁹ (ויקרא ו, יא) - **אף כל מתקדשת בבלווע**.

ואיצטריך למכתב **"מנחה"** ואיצטריך למכתב **"חטאת"**, דאי אשמעינן **"מנחה"** דאידי דרכיכא מיבלעא, אָבֵל **"חטאת"** - אימא לא. ואי אשמעינן **"חטאת"** דקריר, אָבֵל מנחה - אימא לא, צריכא.

"חטאת" - מה חטאת אינה באה אלא: מן החולין,

וביום,

ובידו הימנית - אף כל אינה באה אלא: מן החולין,

וביום,

ובידו הימנית."

וחטאת מנלן?

אמר רב חסדא:

אמר קרא: **"והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו"**⁷⁰⁰ (ויקרא טז, יא) - מן שלו, ולא משל ציבור, ולא משל מעשר.

"ביום"!

מ**"ביום צותו"**⁷⁰¹ (ויקרא ז, לח) נפקא!

כדי נסבה.

"בידו הימנית"!

מדרבה בר בר חנה נפקא!

דאמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש:

כל מקום שנאמר: **"אצבע"** ו**"כהונה"** - אינו אלא ימין.

כדי נסבה.

ואיבעית אימא:

סבר לה רבי שמעון,

דאמר: **"אצבע"** - לא בעיא 'כהונה',

"כהונה" - בעיא **"אצבע"**.

"אשם" - מה אשם עצמותיו מותרין - אף כל עצמותיו מותרין."

⁶⁹⁹ כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדורותיכם מאשי ה' כל אשר יגע בהם וקדש
⁷⁰⁰ והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושהחטאת אשר לו
⁷⁰¹ אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני

30. צח, א-ב

רש"י

דם חטאת למטה ודם עולה למעלה. נפל דם חטאת תחילה על הבגד וחזר וניתז דם עולה על אותו כתם:

טעון כיבוס. דהא דם חטאת נוגע בבגד ובלוע בו:

והא נוגע. שדם עולה נבלע בבגד וכשנפל דם חטאת עליו נוגע הוא בבגד אבל אינו נבלע דהא שבע ליה בבלוע דם עולה:

חוצץ. לענין טבילה בבגד שנטמא:

ואם טבח הוא. שאינו מקפיד בדם שעל בגדו:

אינו חוצץ. דחציצה בקפידא תליא:

רבב. כל דבר הנתוך כגון שומן וחלב ושעורה:

ותיפוק ליה משום רבב. שאינו רגיל בו ומקפיד עליו והוי חציצה:

אתרתי קפיד. [ואף על גב] דרגיל בתרוייהו גנאי הוא לו שיראו שניהם על בגדו:

או דלמא לא קפיד. הואיל ובשניהם רגיל:

אמר רבא:

פשיטא לי,

צח, ב. דם חטאת למטה ודם עולה למעלה - טעון כיבוס.

בעי רבא:

דם עולה למטה,

ודם חטאת למעלה - מהו?

משום נוגע הוא, והא נוגע.

או דלמא:

משום בלוע הוא, והא לא בלע?

הדר פשטה:

דאין טעונין כיבוס.

אמר רבא:

פשיטא לי: דם על בגדו - חוצץ,

ואם טבח הוא - אינו חוצץ.

רבב על בגדו - חוצץ,

ואם מוכר רבב הוא - אינו חוצץ.

בעי רבא:

דם ורבב על בגדו - מהו?

אם טבח הוא, תיפוק ליה משום רבב!

ואי מוכר רבב הוא, תיפוק ליה משום דם!

לא צריכא דעביד הא והא - אחדא לא קפיד, אתרתי קפיד.

או דלמא:

אתרתי נמי לא קפיד?

תיקו.

הדרן עלך דם חטאת